

ПРАВОВА ОСВІТА

DOI: 10.18372/2307-9061.73.19477

УДК 378.091.279.7:005.4(045)

М. І. Легенький,
доктор юридичних наук, професор
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4179-1964>

АКРЕДИТАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК АДМІНІСТРАТИВНА ПРОЦЕДУРА

Державне некомерційне підприємство
«Державний університет «Київський авіаційний інститут»
проспект Любомира Гузара, 1, 03058, Київ, Україна
E-mail: legenkyj@ukr.net

Мета: здійснити аналіз науково-теоретичного, методично-організаційного та нормативно-правового забезпечення проведення акредитації освітньої програми закладу вищої освіти як адміністративної процедури. **Методи дослідження:** порівняльний, аналітико-синтетичний, компаративістський, узагальнення та систематизації. **Результати:** обґрунтовано актуальність акредитації освітньої програми закладу вищої освіти як вагомого фактору забезпечення якості надання освітніх послуг та якості освіти в цілому, здійснено аналіз та узагальнення міжнародного досвіду забезпечення якості шляхом використання акредитаційних процедур, досліджено акредитацію в статусі адміністративної процедури, що потребує додаткового наукового та законотворчого забезпечення. **Обговорення:** з'ясовано, що дослідження нормативно-правового регулювання процедури акредитації у вищій освіті в інших країнах свідчать про потужний досвід, напрацьований у цьому напрямку, який характеризується єдністю підтвердження високої актуальності акредитаційних процедур та загальних підходів до їх реалізації, які характеризуються розгалуженістю системи суб'єктів надання акредитаційних послуг і певними відмінностями у її часовому вимірі та меті проведення. Дослідження вчених-адміністративістів обґрунтовують статус акредитації освітніх програм як адміністративної процедури, яка має диспозитивний характер і використовується у якості інструменту публічного адміністрування забезпечення вищої освіти. В той же час унормування вищезгаданого статусу вимагає додаткового наукового та законотворчого забезпечення і ретельного відпрацювання порядку її проведення.

Ключові слова: акредитація освітньої програми; адміністративна процедура; якість вищої освіти.

Постановка проблеми та її актуальність. Проблема акредитації освітніх програм закладів вищої освіти у контексті забезпечення якості освіти є безумовно актуальною, адже значення якісної вищої освіти для прогресивного суспільного розвитку важко переоцінити. Саме тому всі процедури, які покликані сприяти більш ефективній підготовці висококваліфікованих фахівців для різних сфер суспільства, що можливо реалізувати виключно через підвищення

рівня якості вищої освіти, мають бути об'єктом пильної та всебічної уваги науковців, фахівців та законотворців. Зміст освіти за конкретною програмою, порядок його реалізації, і, саме головне, – результативність повинні відповідати вимогам сьогодення.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Актуальність досліджуваної проблеми та наявність значної кількості невідпрацьованих її аспектів спричинили помітну увагу до неї з боку

вчених – в першу чергу представників педагогічних наук. У той же час до вивчення її окремих аспектів неодноразово зверталися і дослідники інших спеціальностей, підготовка за якими здійснюється в системі вищої освіти. Також варто констатувати дослідження питань нормативно-правового регулювання та процедурного забезпечення якості вищої освіти в цілому і акредитації освітніх програм зокрема представниками юридичної науки, що видається доволі перспективним. Різні аспекти проблематики досліджували Н.Авценюк, В.Андрущенко, А.Багракова, І.Вербняк, О.Воробійова, В.Гордієнко, Н.Губерська, О.Другопольський, Т.Добко, Н.Дупак, Л.Єршова, С.Захарін, І.Золотарьова, О.Кірдан, С.Калашнікова, В.Ковтунець, Р.Косуба, А.Клімова, С.Курбатов, М.Легенький, І.Линьова, В.Луговий, О.Миколенко, Н.Никифоренко, О.Панич, О.Перепелиця, Н.Подольчак, І.Прохор, Ю.Рашкевич, Г.Романова, Є.Савчук, Д.Сачко, С.Свіжеська, О.Сезонова, Т.Сич, І.Сікорська, Ж.Таланова, Т.Фініков, С.Шаров, А.Шевцов, В.Юровська, О.Яра, І.Яремій та інші.

Мета статті – здійснити аналіз науково-теоретичного, методично-організаційного та нормативно-правового забезпечення проведення акредитації освітньої програми закладу вищої освіти як адміністративної процедури, виявити сильні сторони та проблемні аспекти і запропонувати шляхи удосконалення забезпечення якості вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. У першу чергу варто відзначити компаративістські дослідження, спрямовані на вивчення досвіду зарубіжних країн у плані забезпечення акредитування освітніх програм у національних системах вищої освіти. І безумовно обґрунтованою є першочергова увага вчених до такої діяльності, налагодженої в Сполучених Штатах Америки, оскільки система оцінювання якості вищої освіти в цій країні формувалася впродовж тривалого часу і останні майже 90 років залишається незмінною.

Так, І.Вербняк звертає увагу на процедури акредитації освітніх програм і закладів, як основні шляхи забезпечення якості вищої освіти у США. Особливо важливим є те, що метою акредитації освітньої програми є не лише якість освітньої діяльності, але і якість результатів

навчання, оскільки група експертів оцінює і результати навчання (наприклад випускних робіт). Високим показником якості вищої освіти є те, що протягом останніх десятиріч в країні практично відсутні випадки відмови університетам в акредитації, що, на думку авторки свідчить про те, що акредитація є не засобом контролю, а засобом сприяння закладу у підвищенні якості освіти. Також дослідниця підкреслює активну участь у процесі акредитації програм і спеціальностей професійних суспільних асоціацій (медиків, юристів, інженерів та ін.) [1].

О.Воробійова звертає увагу на роль Міністерства освіти США (US Department of Education) в акредитації університетів, яка обмежується встановленням своєрідних рамок і критеріїв та наглядом за дотриманням стандартів акредитаційних процедур. Сама ж акредитація здійснюється спеціалізованими акредитаційними агенціями, які здійснюють свою діяльність у межах визначених напрямів (навчання та освіта, право, громадські та соціальні послуги тощо). Для прикладу: акредитація програм юридичної освіти здійснюється радою Секції з питань юридичної освіти та адвокатури Американської асоціації адвокатів. Дослідниця підкреслює, що виходячи з досвіду США акредитація має здійснюватися незалежними агенціями з акредитації, результати роботи яких на державному рівні мають затверджуватися найвищим органом виконавчої влади у цій сфері [2].

В.Ковтунець звертає увагу на віддання переваги ініціативі закладам освіти щодо необхідності акредитації та вибору установи для її проведення, виходячи з вимог та стандартів, завчасно такою установою оприлюднених. Сама процедура акредитації традиційно складається з подання закладом звіту про самооцінювання, його аналізу та візиту групи експертів для оцінювання, які проводять інтерв'ювання учасників освітнього процесу, оцінюють результати навчання, тощо та узагальнюють результати аудиту в підсумковому звіті, який, у свою чергу, є підставою для прийняття рішення про акредитацію. У випадку виявлення недоліків у освітньому процесі та результатах навчання

можливе надання акредитації на обмежений термін. Показовим є те що експерти, залучені до акредитації, працюють, як правило, на волонтерських засадах, їм відшкодовуються лише витрати на проїзд та проживання [3].

Підкреслюючи вагомий досвід США в аспекті акредитації освітніх програм, необхідно вказати і на наявність певних проблем. Так, А. Шевцов та Н. Подольчак зазначають, що на сайтах та форумах по акредитації в США обговорюються і такі недоліки та проблеми, як здорожчання вартості навчання через високу вартість проведення акредитації, відсутність чітких індикаторів акредитації одночасно з надмірною її стандартизацією, бюрократизацією та нав'язливістю акредитаційних процедур тощо [4].

С. Калашнікова, С. Курбатов та І. Прохор підкреслюють винятково високий рівень британської системи якості вищої освіти, яка передусім забезпечується безпосередньо ЗВО та регулюється на національному рівні Агенцією із забезпечення якості вищої освіти (The Quality Assurance Agency for Higher Education, QAA4), яка є незалежною організацією, що має статус благодійної. До складу Ради QAA входять представники закладів вищої освіти, установ з фінансування освіти, керівництва Агенції, студентів та спостерігачів. Відзначається широкий спектр діяльності Агенції, головними аспектами якої є моніторинг і консультативна діяльність щодо дотримання існуючих стандартів, а також оцінка якості британської вищої освіти.

Зовнішня оцінка якості вищої освіти у закладах вищої освіти Сполученого Королівства здійснюється шляхом проведення інституційного аудиту (Institutional audit), який розпочинається за 52 тижні до приходу комісії [5].

На завчасності підготовки до акредитації британських закладів вищої освіти наголошує і Н Авшенюк, яка підкреслює, що від винесення на акредитування проекту плану підготовки вчителів і до початку її здійснення проходить щонайменше 18 місяців, а тому заклади освіти, що подали проект, можуть розпочати роботу, за умови акредитації, лише через півтора року [6].

І. Золотарьова, досліджуючи процедури акредитації освітніх програм у Швеції, під-

креслює, що координацію такого оцінювання та забезпечення його прозорості та еквівалентності покладено на національне агентство з вищої освіти (The Swedish National Agency for Higher Education). Оцінювання здійснюється на рівні результатів освітніх програм і навчальних курсів, які описуються через дескриптори: знання і розуміння, компетентності і навички, формування суджень. Оцінювання, яке є підставою для надання ЗВО права на присудження кваліфікацій та отримання державного фінансування, здійснюється групою експертів, до яких включаються фахівці з дисципліни, студенти та практики. Під час оцінювання здійснюється аналіз самостійних проектів студентів, звіту закладу вищої освіти про самооцінку, анкетування та інтерв'ю випускників [7].

Ряд вітчизняних досліджень аналізованої проблематики присвячені питанням акредитації освітніх програм у розрізі конкретних галузей чи спеціальностей. Так, Д. Сачко вивчає особливості організації акредитації програм історичної вищої освіти [8], А. Батракова аналізує систему забезпечення акредитації освітніх програм технічних спеціальностей [9], Г. Романова та Л. Єршова пропонують шляхи запровадження європейських стандартів акредитації освітніх програм у практику вищої педагогічної освіти [10], О. Перепелиця, І. Яремій, Р. Косуба та В. Гордієнко досліджують акредитацію в розрізі медичної вищої освіти [11], О. Кірдан – економічної [12] тощо.

Значна кількість досліджень проблематики акредитації освітніх програм присвячена її юридичному аналізу, в якому така акредитація розглядається як адміністративна процедура. Так, Н. Губерська обґрунтувала акредитацію освітньої програми закладу вищої освіти саме як адміністративну процедуру, віднісши її поряд з ліцензуванням, атестацією та рейтингуванням до процедур регламентації діяльності ЗВО [13]. Дослідниця пропонує розглядати адміністративну процедуру акредитації освітньої програми як: «...встановлений законодавством порядок державного оцінювання освітньої програми (освітньої діяльності вищого навчального закладу за цією програмою) відповідності стандарту вищої освіти, спроможності виконати ви-

моги стандарту та досягти заявлених у програмі результатів навчання, а також заявлених у програмі результатів навчання» [14].

В. Юровська визначає диспозитивний (стимулюючий) характер акредитації освітньої програми в системі забезпечення якості освіти за законодавством України, обґрунтовуючи це тим, що така процедура є добровільною і проводиться за ініціативою закладу освіти та заохочується відповідними фінансовими, репутаційними та організаційними вигодами. І звертає увагу на необхідність завчасного встановлення та оприлюднення незалежними установами оцінювання якості освіти стандартів оцінювання [15]. Абсолютно погоджуючись з позицією дослідниці, вважаємо за необхідне все ж підкреслити, що встановлена законодавством добровільність акредитації є примарною, оскільки від неї залежить можливість отримання випускниками документів про освіту. І якщо початкова редакція Закону України «Про вищу освіту» надавала ЗВО право на виготовлення і видачу власних документів про вищу освіту за неакредитованими спеціальностями, то у подальшому, внесеними у 2019 році до Закону правками, заклади і таких можливостей були позбавлені.

О. Яра, розглядаючи акредитацію освітніх програм в якості інструменту публічного адміністрування забезпечення вищої освіти підкреслює, що така акредитація є похідною від ліцензування. Спільною для вказаних процедур є єдина мета, яка полягає у забезпеченні якості вищої освіти, а відмінним час проведення: ліцензування здійснюється на початку освітньої діяльності, тоді як акредитація – за результатами освітньої діяльності. Дослідниця підкреслює формальність прописаної чинним законодавством добровільності акредитації освітніх програм, оскільки заклад, який не пройшов акредитацію, втрачає легітимність та позбавляється права здійснювати випуск студентів з виданням дипломів державного зразка [16].

Вченими-адміністративістами визначені основні ознаки адміністративної процедури, до яких віднесені унормованість, публічність та суб'єктність, етапність і послідовність дій, а також прийняття владних управлінських рішень через реалізацію повноважень посадових

осіб [17]. Варто зазначити, що акредитація освітньої програми повністю відповідає вищезазначеним ознакам, однак у разі визнання її адміністративною процедурою, виникає ряд проблем як теоретичного, так і нормативно-правового характеру, які потребують юридичного дослідження і вирішення.

В першу чергу це стосується законодавчого поля, оскільки Закон України «Про адміністративну процедуру» визначає таку процедуру як визначений законом порядок розгляду та вирішення адміністративної справи, яка стосується публічно-правових відносин щодо забезпечення реалізації права, свободи чи законного інтересу особи та/або виконання нею визначених законом обов'язків, захисту її права, свободи чи законного інтересу, розгляд якої здійснюється адміністративним органом [18]. Результатом такої процедури є адміністративний акт, який визначається Законом як прийняте адміністративним органом рішення або вчинена ним юридично значуща дія індивідуального характеру для вирішення конкретної справи, що спрямовується на набуття, зміну, припинення чи реалізацію прав та/або обов'язків окремої особи (осіб). У аналізованому випадку результатом акредитації є надання закладу вищої освіти від імені держави права видавати випускникам документи про освіту. Присутні у акредитації освітньої програми і дискреційні повноваження, оскільки суб'єкт надання акредитаційних послуг отримав право обирати один із можливих варіантів рішення відповідно до закону та мети, з якою таке повноваження надано. При цьому варто навести наукову позицію Д. Лук'янка, який ставить під сумнів дискреційність провадження у випадку, коли варіанти рішень обираються адміністративним органом не на власний розсуд, а лише за наявності визначених законом підстав, і в той же час підкреслює наявність необмеженої дискреції, яка притаманна повноваженням колегіальних органів (а Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти є саме таким колегіальним органом), що зумовлюється способом прийняття рішення шляхом голосування членів колегіального органу [19].

В той же час використання дискреційних повноважень потрібно зважати на використання їх виключно в інтересах справи та з дотриманням стандартів законності і пропорційності. Тут варто послатися на європейський досвід, відображений, зокрема, у Рекомендаціях Комітету міністрів Ради Європи з питань здійснення дискреційних повноважень, які вказують надавачеві адміністративних послуг на необхідність переслідувати лише ту мету, для якої було надано повноваження; дотримуватися принципів об'єктивності, неупередженості та рівності перед законом, уникаючи несправедливої дискримінації; забезпечувати належний баланс між будь-якими негативними наслідками, які можуть виникнути внаслідок рішення стосовно прав, свобод або інтересів осіб та метою, яку таке рішення переслідує; приймати рішення в розумний строк з урахуванням суті питання, що розглядається, а також застосовувати будь-які загальні адміністративні практики послідовним чином, при цьому враховуючи конкретні обставини кожного випадку [20].

Вже згаданий Закон у провадженні адміністративних процедур відносить до адміністративних органів органи виконавчої влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, їх посадових осіб а також інших суб'єктів, які відповідно до закону уповноважені здійснювати функції публічної адміністрації, що вимагає відповідних організаційно-концептуальних підходів до статусу суб'єктів надання адміністративної послуги акредитації освітньої програми. При цьому варто зважити на дослідження В. Тимошука, який звертає увагу на можливість виконання функцій публічної адміністрації «нетиповими» (нестатутними) суб'єктами, яким держава надала відповідні повноваження. Це можуть бути органи професійного самоврядування (у вільних юридичних професіях: адвокатура, нотаріат тощо), чи інші суб'єкти, яким держава делегувала певні функції публічної адміністрації [21].

Також при акредитації освітньої програми необхідне суворе дотримання принципів провадження адміністративних процедур, до яких законодавець відносить верховенство права, у

тому числі законності та юридичної визначеності; рівність перед законом; обґрунтованість; безсторонність (неупередженість); добросовісність і розсудливість; пропорційність; відкритість; своєчасність і розумний строк; ефективність; презумпція правомірності дій та вимог особи; офіційність; гарантування права особи на участь в адміністративному провадженні та гарантування ефективних засобів правового захисту.

Підкреслюючи значення правозастосовчого ефекту принципів адміністративної процедури, О. Соловійова вказує на їх можливість ефективно забезпечити реалізацію чи захист прав та інтересів особи та скерувати адміністративний орган на сумлінне виконання покладених повноважень. Дослідниця підкреслює, що за допомогою принципів адміністративних процедур здійснюється досягнення правильного застосування матеріальних норм права, забезпечується уніфікація стандартів реалізації та захисту прав і законних інтересів учасників адміністративного провадження, надається тлумачення окремих інститутів і правил адміністративної процедури і встановлюються орієнтири для оцінки законності прийнятих адміністративних актів, процедурних рішень та вчинюваних процедурних дій [22].

Також потрібним є уважне звернення до питань регулювання Законом порядку адміністративного оскарження та відкликання або визнання недійсним адміністративного акта на предмет дослідження його можливостей у аспекті акредитації освітньої програми, оскільки порядок апеляційного оскарження прийнятого Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти рішення про акредитацію освітньої програми має певні розбіжності і суперечності із Законом України «Про адміністративну процедуру» [23].

Висновки. Таким чином, акредитація освітньої програми закладу вищої освіти відіграє значну роль у системі засобів забезпечення якості надання освітніх послуг та якості освіти в цілому, що вимагає ретельного відпрацювання порядку її проведення та викликає значний інтерес дослідників різних галузей наук до вказаної проблематики.

Аналіз та узагальнення компаративістських досліджень нормативно-правового регулювання процедури акредитації у вищій освіті в інших країнах дає підстави для твердження щодо потужного досвіду напрацьованого у цьому напрямку національними правовими системами. При єдності підтвердження високої актуальності акредитаційних процедур та загальних підходів до їх реалізації у різних країнах мають місце і певні відмінності. Так акредитація може проводитися як до початку надання освітніх послуг, так і після започаткування освітньої діяльності, оцінці підлягають як спроможність закладу освіти забезпечити надання якісних освітніх послуг за певною програмою, так і якість освіти як результат навчальної діяльності. Також варто зазначити, що розвиненість системи акредитації освітніх програм тісно пов'язана з розгалуженістю системи суб'єктів проведення акредитації.

Вагоме місце у системі вказаних досліджень відіграють наукові розвідки вчених-юристів, якими, зокрема, обґрунтовано статус акредитації як адміністративної процедури, яка має диспозитивний (стимулюючий) характер і використовується у якості інструменту публічного адміністрування забезпечення вищої освіти. В той же час унормування вищезгаданого статусу потребує додаткового наукового та законотворчого забезпечення.

Література

1. Вербняк І.А. Акредитація як шлях забезпечення якості вищої освіти (на основі педагогічного досвіду США). *Дидактика*. 2016. № 16. С. 307-311. URL: <http://dspace.rnpnu.edu.ua/handle/123456789/12704> (дата звернення: 27.11.2024).
2. Воробйова О. Державне управління вищою освітою у США крізь призму акредитації. *Науковий вісник: Державне управління*. 2022. № 1(11). С. 28-41. DOI: [https://doi.org/10.33269/2618-0065-2022-1\(11\)-28-41](https://doi.org/10.33269/2618-0065-2022-1(11)-28-41) (дата звернення: 27.11.2024).
3. Ковтунець В. Система забезпечення якості вищої освіти у США. *Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд / за заг. ред.*

С. Калашнікової та В. Лугового. Київ: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2015. С. 31-33. URL: https://heges.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2017/10/Rozvytok_Systemy_Zabezpechennya_Yakosti_HERE-1.pdf (дата звернення: 27.11.2024).

4. Шевцов А.Г., Подольчак Н.Ю. Акредитація ВНЗ та діяльність акредитаційних організацій у Сполучених Штатах Америки. Львів: Львівська політехніка, 2015. URL: <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/6079df3e-1b63-4e6f-853f-dbdd97f1a5f4/content> (дата звернення: 29.11.2024).

5. Калашнікова С., Курбатов С., Прохор І. Механізми вдосконалення якості вищої освіти: досвід Сполученого Королівства. *Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд / за заг. ред. С. Калашнікової та В. Лугового*. Київ: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2015. С. 19-23. URL: https://heges.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2017/10/Rozvytok_Systemy_Zabezpechennya_Yakosti_HERE-1.pdf (дата звернення: 27.11.2024).

6. Авшенюк Н. Як забезпечити якісну підготовку вчителів: секрети інституційної акредитації британських університетів. *Професійна і неперервна освіта*. Польсько-український науковий щорічник. 2019. № 4. С. 361-373. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/729426/1/%D0%A9%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB.-%D1%83%D0%BA%D1%80_5_2020.pdf#page=363 (дата звернення: 27.11.2024).

7. Золотарьова І. Оцінювання якості освітніх програм: досвід Швеції. *Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд / за заг. ред. С. Калашнікової та В. Лугового*. Київ: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2015. С. 24-26. URL: https://heges.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2017/10/Rozvytok_Systemy_Zabezpechennya_Yakosti_HERE-1.pdf (дата звернення: 27.11.2024).

8. Сачко Д.В. Публічне управління системою забезпечення якості історичної вищої освіти України. *Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2023.

№ 3. С. 42-48. DOI: <https://doi.org/10.32782/tnv-pub.2023.3.6>.

9. Батракова А. Аналіз системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. Харківський національний автомобільно-дорожній університет. 2021. URL: <https://api.dspace.khadi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/2cff5b7d-0e4e-4b07-8aa0-fc54b93aea9c/content> (дата звернення: 29.11.2024).

10. Романова Г.М., Єршова Л.М. Акредитація освітньої програми: європейський підхід. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2019. № 1(1). С. 1-3. DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2019-1-1-5-1>.

11. Перепелиця О.О., Яремій І.М., Косуба Р.Б., Гордієнко В.В. Доступність та висвітлення результатів діяльності академічного персоналу кафедри для визнання результатів навчання при акредитації освітньої програми. *World science: problems, prospects and innovations*. Proceedings of the 10th International scientific and practical conference. Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2021. Pp. 446-453. URL: <https://sci-conf.com.ua/x-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-world-science-problems-prospects-and-innovations-16-18-iyunya-2021-goda-toronto-kanada-arhiv/> (дата звернення: 29.11.2024).

12. Кірдан О.П. Якість професійної підготовки майбутніх економістів у контексті акредитації освітніх програм і розвитку внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2019. Вип. 70. С. 122-127. URL: <https://www.chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/70-2019/70-2019.pdf> (дата звернення: 29.11.2024).

13. Губерська Н.Л. Види адміністративних процедур у сфері вищої освіти. *Науковий вісник Академії муніципального управління: Серія «Право»*. 2015. Вип. 2. С. 36-40.

14. Губерська Н.Л. Акредитація освітньої програми як вид адміністративної процедури у сфері вищої освіти України. *Науковий вісник Академії муніципального управління: Серія «Право»*. 2015. Вип. 1. Ч. 1. С. 90-96.

15. Юровська В.В. Диспозитивна складова частина системи забезпечення якості освіти за законодавством України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія Юридичні науки. 2018. Вип. 1. Т. 2. С. 39-42.

16. Яра О.С. Акредитація освітніх правових програм як інструмент публічного адміністрування забезпечення вищої юридичної освіти в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2020 № 48. Т. 2. С. 35-38. DOI: <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2020.48-2.7> (дата звернення: 29.11.2024).

17. Легенький М.І. Наукові та практичні аспекти запровадження нормативно-правового регулювання адміністративних процедур. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Юридичні науки». 2023. № 1(59). С. 27-34. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2023-1-8529>.

18. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17 лют. 2022 р. № 2073-IX. Редакція від 01.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text> (дата звернення: 27.11.2024).

19. Лук'янець Д.М. Дискреційні повноваження в контексті правового регулювання адміністративної процедури. *Проблеми законності*. 2023. Вип. 163. С. 111-127. DOI: <https://doi.org/10.21564/2414-990X.163.292134> (дата звернення: 29.11.2024).

20. Рекомендація № R (80) 2 Комітету Міністрів Ради Європи стосовно здійснення адміністративними органами дискреційних повноважень (Прийнята Комітетом Міністрів 11 берез. 1980 р. на 316-му засіданні Заступників Міністрів) (неофіційний переклад). URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/rada_yevropy_rekomendaciya_r_80_2_3.pdf (дата звернення: 29.11.2024).

21. Тимошук В. Теоретичні та практичні виклики становлення загальної адміністративної процедури в Україні. *Право України*. 2021. № 10. С. 28-43. DOI: 10.33498/loiu-2021-10-028.

22. Соловійова О.М. Деякі міркування про принципи адміністративної процедури. *Проблеми законності*. 2023. Вип. 163. С. 248-266. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/6911/1c0aea49ec2>

816a0fa5ac230beae4c0e39c5.pdf (дата звернення: 29.11.2024).

23. Про затвердження Положення про Апеляційну палату Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 21 груд. 2023 р. № 1551. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 05 лют. 2024 р. за № 179/41524. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0179-24#n13> (дата звернення: 27.11.2024).

References

1. Verbniak I.A. Akredytatsiia yak shliakh zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity (na osnovi pedahohichnoho dosvidu SShA). *Dydaskal*. 2016. № 16. S. 307-311. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/12704> (дата звернення: 27.11.2024).

2. Vorobiova O. Derzhavne upravlinnia vyshchoiu osvitoiu u SShA kriz pryzmu akredytatsii. *Naukovyi visnyk: Derzhavne upravlinnia*. 2022. № 1(11). S. 28-41. DOI: [https://doi.org/10.33269/2618-0065-2022-1\(11\)-28-41](https://doi.org/10.33269/2618-0065-2022-1(11)-28-41) (дата звернення: 27.11.2024).

3. Kovtunets V. Systema zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity u SShA. *Rozvytok systemy zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity v Ukraini: informatsiino-analitychnyi ohliad / za zah. red. S. Kalashnikovoi ta V. Luhovoho*. Kyiv: DP «NVTs «Priorytety», 2015. S. 31-33. URL: https://heges.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2017/10/Rozvytok_Systemy_Zabezpechennya_Yakosti_HERE-1.pdf (дата звернення: 27.11.2024).

4. Shevtsov A.H., Podolchak N.Yu. Akredytatsiia VNZ ta diialnist akredytatsiinykh orhanizatsii u Spoluchenykh Shtatakh Ameryky. Lviv: Lvivska politekhnik, 2015. URL: <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/6079df3e-1b63-4e6f-853f-dbdd97f1a5f4/content> (дата звернення: 29.11.2024).

5. Kalashnikova S., Kurbatov S., Prokhor I. Mekhanizmy vdoskonalennia yakosti vyshchoi osvity: dosvid Spoluchenooho Korolivstva. *Rozvytok systemy zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity v Ukraini: informatsiino-analitychnyi ohliad / za zah. red. S. Kalashnikovoi ta V. Luhovoho*. Kyiv: DP «NVTs «Priorytety», 2015. S. 19-23. URL: <https://heges.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/>

2017/10/Rozvytok_Systemy_Zabezpechennya_Yakosti_HERE-1.pdf (дата звернення: 27.11.2024).

6. Avsheniuk N. Yak zabezpechyty yakisnu pidhotovku vchyteliv: sekrety instytutysiinoi akredytatsii brytanskykh universytetiv. *Profesiina i neperervna osvita*. Polsko-ukrainskyi naukovyi shchorichnyk. 2019. № 4. S. 361-373. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/729426/1/%D0%A9%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB.-%D1%83%D0%BA%D1%80._5_2020.pdf#page=363 (дата звернення: 27.11.2024).

7. Zolotarova I. Otsiniuvannia yakosti osvitnikh proham: dosvid Shvetsii. *Rozvytok systemy zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity v Ukraini: informatsiino-analitychnyi ohliad / za zah. red. S. Kalashnikovoi ta V. Luhovoho*. Kyiv: DP «NVTs «Priorytety», 2015. S. 24-26. URL: https://heges.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2017/10/Rozvytok_Systemy_Zabezpechennya_Yakosti_HERE-1.pdf (дата звернення: 27.11.2024).

8. Sachko D.V. Publichne upravlinnia systemoiu zabezpechennia yakosti istorychnoi vyshchoi osvity Ukrainy. *Tavriiskyi naukovyi visnyk*. Serii: Publichne upravlinnia ta administruvannia. 2023. № 3. S. 42-48. DOI: <https://doi.org/10.32782/tnv-pub.2023.3.6>.

9. Batrakova A. Analiz systemy vnutrishnoho zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity. Kharkivskiy natsionalnyi avtomobilno-dorozhniy universytet. 2021. URL: <https://api.dspace.khadi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/2cff5b7d-0e4e-4b07-8aa0-fc54b93aea9c/content> (дата звернення: 29.11.2024).

10. Romanova H.M., Yershova L.M. Akredytatsiia osvitnoi prohramy: yevropeiskiy pidkhid. *Visnyk NAPN Ukrainy*. 2019. № 1(1). S. 1-3. DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2019-1-1-5-1>.

11. Perepelytsia O.O., Yaremii I.M., Kosuba R.B., Hordiienko V.V. Dostupnist ta vysvitlenia rezultativ diialnosti akademichnoho personalu kafedry dlia vyznannia rezultativ navchannia pry akredytatsii osvitnoi prohramy. *World science: problems, prospects and innovations*. Proceedings of the 10th International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Toronto, Canada.

2021. Pp. 446-453. URL: <https://sci-conf.com.ua/x-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-world-science-problems-prospects-and-innovations-16-18-iyunya-2021-goda-toronto-kanada-arhiv/> (data zvernennia: 29.11.2024).

12. Kirdan O.P. Yakist profesiinoi pidhotovky maibutnikh ekonomistiv u konteksti akredytatsii osvitynih prohram i rozvytku vnutrishnoi systemy zabezpechennia yakosti osvitynoi diialnosti. *Naukovyi chasopys natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova. Serii 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy*. Vyp. 70. 2019. S. 122-127. URL: <https://www.chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/70-2019/70-2019.pdf> (data zvernennia: 29.11.2024).

13. Huberska N.L. Vydy administratyvnykh protsedur u sferi vyshchoi osvity. *Naukovyi visnyk Akademii munitsypalnoho upravlinnia: Serii «Pravo»*. Vyp. 2. 2015. S. 36-40.

14. Huberska N.L. Akredytatsiia osvitynih prohram yak vyd administratyvnoi protsedury u sferi vyshchoi osvity Ukrainy. *Naukovyi visnyk Akademii munitsypalnoho upravlinnia: Serii «Pravo»*. 2015. Vyp. 1. Ch. 1. S. 90-96.

15. Yurovska V.V. Dyspozytyvna skladova chastyna systemy zabezpechennia yakosti osvity za zakonodavstvom Ukrainy. *Naukovyi visnyi Khergonskoho derzhavnoho universytetu. Serii Yurydychni nauky*. Vyp. 1. T. 2. 2018. S. 39-42.

16. Yara O.S. Akredytatsiia osvitynih pravovykh prohram yak instrument publicnoho administruvannia zabezpechennia vyshchoi yurydychnoi osvity v Ukraini. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Yurysprudentsiia*. 2020. № 48. T. 2. S. 35-38. DOI: <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2020.48-2.7>

17. Lehenkyi M.I. Naukovi ta praktychni aspekty zaprovadzhennia normatyvno-pravovoho rehuliuвання administratyvnykh protsedur. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka»*. Se-

riia: «Yurydychni nauky». 2023. № 1(59). S. 27-34. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2023-1-8529>.

18. Pro administratyvnu protseduru: Zakon Ukrainy vid 17.02.2022 № 2073-IX. Redaktsiia vid 01.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text> (data zvernennia: 27.11.2024).

19. Lukianets D.M. Dyskretsiini povnovazhenia v konteksti pravovoho rehuliuвання administratyvnoi protsedury. *Problemy zakonnosti*. 2023. Vyp. 163. S. 111-127. DOI: <https://doi.org/10.21564/2414-990X.163.292134> (data zvernennia: 29.11.2024).

20. Rekomendatsiia № R (80) 2 Komitetu Ministriv Rady Yevropy stosovno zdiisnennia administratyvnymi orhanamy dyskretsiinykh povnovazhen (Pryiniata Komitetom Ministriv 11 bereznia 1980 roku na 316-mu zasidanni Zastupnykiv Ministriv) (neofitsiinyi pereklad). URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/rada_yevropy_rekomendaciya_r_80_2_3.pdf (data zvernennia: 29.11.2024).

21. Tymoshchuk V. Teoretychni ta praktychni vyklyky stanovlennia zahalnoi administratyvnoi protsedury v Ukraini. *Pravo Ukrainy*. 2021. № 10. S. 28-43. DOI: 10.33498/loou-2021-10-028.

22. Soloviova O.M. Deiaki mirkuvannia pro pryntsypy administratyvnoi protsedury. *Problemy zakonnosti*. 2023. Vyp. 163. S. 248-266. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/6911/1c0aea49ec2816a0fa5ac230beae4c0e39c5.pdf> (data zvernennia: 29.11.2024).

23. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ape-liatsiinu palatu Natsionalnoho ahentstva iz zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity: Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 21.12.2023 № 1551. Zareiestrovano v Ministerstvi yustytzii Ukrainy 05.02.2024 za № 179/41524. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0179-24#n13> (data zvernennia: 27.11.2024).

ACCREDITATION OF THE EDUCATIONAL PROGRAM OF A HIGHER EDUCATION INSTITUTION AS AN ADMINISTRATIVE PROCEDURE

State Non-Commercial Company «State University «Kyiv Aviation Institute»
Lyubomyr Huzar Avenue, 1, 03058, Kyiv, Ukraine
E-mail: legenkyj@ukr.net

Purpose: to analyze the scientific-theoretical, methodological-organizational and regulatory support for the accreditation of an educational program of a higher education institution as an administrative procedure. **Research methods:** comparative, analytical-synthetic, comparativist, generalization and systematization. **Results:** the relevance of the accreditation of an educational program of a higher education institution as a significant factor in ensuring the quality of educational services and the quality of education in general is substantiated, an analysis and generalization of international experience in ensuring quality through the use of accreditation procedures is carried out, accreditation is studied in the status of an administrative procedure, which requires additional scientific and legislative support. **Discussion:** it was found that studies of the regulatory and legal regulation of the accreditation procedure in higher education in other countries indicate a strong experience gained in this direction, which is characterized by unity in confirming the high relevance of accreditation procedures and general approaches to their implementation, which are characterized by the ramifications of the system of entities providing accreditation services and certain differences in its time dimension and purpose. It was determined that the main features of the administrative procedure, which include normalization, publicity and subjectivity, phasing and sequence of actions, as well as the adoption of authoritative management decisions through the exercise of the powers of officials, can be fully attributed to the accreditation of educational programs. It was proven that the studies of administrative scientists substantiate the status of accreditation of educational programs as an administrative procedure that has a dispositive nature and is used as a tool of public administration of higher education provision. At the same time, the normalization of the above-mentioned status requires additional scientific and legislative support and careful development of the procedure for its implementation.

Key words: accreditation of an educational program; administrative procedure; quality of higher education.

Стаття надійшла до редакції 02.12.2024